

OHLÉDNUTÍ ZA URBANISTICKÝM SYMPOZIEM ŘÍZENÍ ÚZEMNÍHO ROZVOJE MĚSTA

Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR navázala na řadu urbanistických symposií z minulých let a na začátku dubna letošního roku uspořádala v Prostějově dvoudenní symposium se dvěma nosnými tématy:

- Postavení a úloha architekta města
- Nový stavební zákon.

Symposium se zahraniční účastí spolupřádaly město Prostějov, Česká komora architektů a Ústav urbanismu Fakulty architektury ČVUT Praha.

Zájem odborníků byl vysoký, v Národním domě v Prostějově se jich sešlo téměř dvě stě.

Řízení rozvoje města je u nás spojeno především s tzv. útvary hlavních architek-

tů (ÚHA), které před r. 1990 pracovaly v řadě našich měst. I v tomto období však jejich postavení, kompetence a začlenění do systému městské správy bylo rozdílné.

V současné době je situace samozřejmě ještě rozmanitější, někde ÚHA zanikly, někde se přetvořily na odbory, zabývající se koncepcí a rozvojem města, někde ÚHA existují, mají však jiné postavení než v minulosti, existují i další možnosti.

Pořadatelé symposia proto považovali za účelné „zmapovat“ současnou situaci a přenesením zkušeností napomoci i k řešení některých problémů.

První blok příspěvků byl věnován zahraničním účastníkům. Z jejich vystoupe-

ní vyplynulo, že ačkoliv ve všech městech, která zde prezentovali, jsou nějaké útvary, zabývající se řízením rozvoje, jejich postavení, počet pracovníků, profesní struktura i poslání je vždy odlišné.

Městský architekt p. Ludvigson z Borlange ve Švédsku zdůraznil (u nás nezvyklou) roli městského architekta jako školitele, který pro obyvatele města pořádá přednášky, vycházky a jiné akce, na kterých vysvětluje záměry rozvoje, diskutuje o nepopulárních problémech atd.

P. Konarski z Wroclavi z vojvodské architektonické kanceláře označil práci městského architekta za velmi zodpovědnou a stresující. Ve svém vystoupení se potom zaměřil hlavně na popis problémů,

kteří tíží město Wroclav a za rozhodující uvedl dopravu.

P. Wolpert, vedoucí oddělení pro strategii rozvoje městského plánovacího úřadu v Lipsku, hovořil o významu územního plánu pro rozvoj města. Uvedl mj. zvláštnost, že starosta města je volen, na rozdíl od ostatních zastupitelů, na sedm let, aby mohl záměry územního plánu lépe prosazovat. Další zvláštností je, že úřad nezaměstnává žádné architekty, všichni pracují pro město pouze smluvně. Když popisoval problémy rozvoje Lipska, zdůraznil potřebu nalézt funkční využití pro volné plochy a vyřešit otázku velkého množství volných bytů.

P. Kysela z rakouského St. Pöltnu popsal své zkušenosti dlouholetého městského úředníka. Z jeho vystoupení vyplynulo, že úspěchy nebo neúspěchy v řízení rozvoje města, dle jeho mínění, úzce souvisí s osobnostmi, které jsou za tuto činnost zodpovědné.

Ve druhém bloku vystoupili domácí účastníci. Ing. arch. Hruza v historickém exkursu mj. popsal vývoj profesí osob, zodpovídajících za rozvoj měst, od stavitelů přes geometry a inženýry až po architekty.

Různost řízení rozvoje města předvedli zástupci statutárních měst Prahy (Ing. Kubíková, Ing. arch. Durdík, PhDr. Turba), Brna (Ing. arch. Josífek), Ostravy (Ing. arch. Sedlecký) a Plzně (RNDr. Svoboda). Zatímco v Praze pracuje Útvar rozvoje hl. města Prahy, který byl pořizovatelem i zpracovatelem územního plánu města, schváleného v r. 1999, v Brně existuje Útvar hl. architekta, který však územní plán pouze pořizuje. Ostravský Útvar hlavního architekta je jedním z odborů magistrátu města. I když dle názoru Ing. arch. Sedleckého je odbor dobře personálně vybaven, velké množství operativní práce ztěžuje práci koncepční. Zvláštností je, že do tohoto útvaru hlavního architekta je zařazena i památková péče. V Plzni pracuje Útvar koncepce a rozvoje města, který je zpracovatelem ÚPD, pořizovatelem je Odbor stavebně správní. RNDr. Svoboda z tohoto útvaru mj. konstatoval, že ačkoliv útvary všech prezentovaných měst mají v podstatě stejné úkoly, každé má jinou organizaci a jinak fungují a postavil se za kodifikaci orgánů územního rozvoje alespoň pro velká města.

Na základě připomínky Ing. arch. Durdíka z ÚRHM Prahy proběhla i diskuse o přenesené a přímé působnosti obcí při pořizování územně plánovací dokumentace.

O zkušenostech s řízením rozvoje města dále hovořili zástupci města Prostějova (Ing. Kuklová), Znojma (Ing. arch. Šrubarová, Ing. arch. Klajmon), Písku (Ing. arch. Zábranský, Ing. Adámek) a Opavy (Ing. arch. Bendík). I jejich vystoupení potvrdila značné rozdíly v postavení městských architektů, i když kupodivu titul „městský architekt“ je ve většině z nich zachován. Z některých zajímavých poznatků lze např. uvést: městský architekt je „konzultantem“ pro ostatní odbory úřadu, ÚHA je sloučen s útvarem územního rozhodování, postavení městského architekta na menším městě může záviset mj. i na vůli volených představitelů, v některých menších městech není městský architekt zaměstnancem města, ale pracuje pouze na základě smlouvy. Za zmínku stojí i to, že tak velké město jako Opava, nemělo od r. 1965 do r. 1998 platný územní plán.

V následující diskusi zazněly názory na úlohu městského architekta, který by měl být schopen přesvědčit volené orgány o tom, co je pro rozvoj města vhodné, v souladu s některými předřecnickými byla potvrzena myšlenka, že žádné, byť sebelepší uspořádání a organizační zajištění funkce městského architekta nezaručí kladný výsledek – všechno je především v lidech a jejich přístupu k věci. Naopak byl vysloven další názor, že pokud nemá rozhodnutí městského architekta oporu v zákoně, nemá jeho mínění dostatečnou váhu, aby mohlo zabránit prosazení investorského záměru, který je z hlediska města a jeho obyvatel špatný. Zajímavou zkušenost k tomuto problému uvedla Ing. Zimová z Olomouce – v takových případech město neumožní získání městských pozemků a záměr z tohoto důvodu většinou nelze realizovat. V této souvislosti byla připomenuta také úloha regulativů v územně plánovací dokumentaci, které by měly být oporou pro práci městského architekta a stavebního úřadu.

Zajímavá byla i diskuse týkající se možnosti posouzení, co je, a není dobrý záměr, dobrá nebo špatná architektura. Byl vysloven požadavek, aby nový stavební zákon (v souladu s § 39 současné

právní úpravy) identifikoval architektonicky a urbanisticky hodnotná území.

Nedostatek času zabránil dokončit diskusi na všechny předem připravené otázky, což také kriticky zhodnotil jeden z účastníků.

Díky pořadatelskému městu, které vytvořilo příjemné podmínky, však neformální diskuse mohla probíhat i večer a účastníci symposia této možnosti plně využili.

Jednání druhého dne bylo v souladu s programem věnováno výkladu návrhu věcného záměru stavebního zákona. Výklad podali pracovníci a spolupracovníci Odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj v čele s Ing. arch. Tunkou, ředitelem tohoto odboru. Ve svém vystoupení se věnovali vysvětlení koncepce věcného záměru a podrobně výkladu některých nových pojmů, které se zde vyskytují (plánovací smlouva, plánovací souhlas, dohoda o přeparcelaci a další).

Určitým problémem bylo, že někteří účastníci semináře nebyli před jednáním s návrhem věcného záměru seznámeni a potom se ve výkladu orientovali hůř než „poučení“.

Nedostatkem rovněž bylo, že na diskusi o tomto návrhu zůstalo velmi málo času. V té zazněl znovu požadavek na určení postavení městského architekta v zákoně, na jednoznačný a s ostatními zákony koordinovaný legislativní dokument, který zamezí dosud možnému nejednotnému výkladu jednotlivých ustanovení a jejich následnému zneužívání proti zájmům racionálního rozvoje a na určení urbanisticky hodnotných území v zákoně. Na poslední připomínku reagoval Ing. arch. Tunka sdělením, že podle nové vyhlášky č.135/2001 o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci již v zadání musí být identifikována urbanisticky a architektonicky hodnotná území a požadavky týkající se jejich ochrany.

Alena Navrátilová